

Rettenns begrundelse og afgørelse

Overordnet om trusler efter straffelovens § 119, stk. 1, og om ytrings- og forsamlingsfriheden

I tilfælde, hvor en ytring indeholder flere elementer og kan forstås på flere måder, hvoraf mindst én er, at ytringen er en trussel om vold, må der efter Højesterets praksis, jf. herved dommen gengivet i U 2018.1724 H, ved bedømmelsen af, om ytringen objektivt er en trussel om vold, omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, foretages en samlet vurdering af ytringens indhold, fremsættelsesmåde, og konteksten, hvori ytringen indgår, og herunder de nærmere omstændigheder, hvorunder ytringen er fremsat. Det gør således ikke i sig selv en ytring strafbar efter straffelovens § 119, stk. 1, at ytringen kan forekomme stødende og unødigt aggressiv, og at det vel er muligt at forstå den som en trussel om vold.

At der i tilfælde, hvor i hvert fald dele af en ytring kan opfattes som tvetydig, derimod må foretages en samlet vurdering af ytringens indhold, fremgår endvidere også af bl.a. dommen gengivet i TfK 2017.1358 Ø, og indirekte af dommen gengivet i U 2021.3864 Ø, hvor Østre Landsret efter en samlet vurdering ikke fandt, at det var en opfordring til vold mod politiet, eller på anden måde en strafbar medvirken hertil, at den tiltalte i en tale under en demonstration, arrangeret af ”Men in Black”, bl.a. spurgte de fremmødte demonstranter om, hvorvidt de var ”klar til at gå rundt og smadre byen på en ikke-voldelig måde” og ”Er i færdige med at acceptere det lort? Så lad os smadre det venner”, hvorefter hun bl.a. også sagde: ”Folket ind i Folketinget, Smadr det system” og ”Fuck Poli”.

Ved den samlede vurdering af om en ytring objektivt er omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, må der i øvrigt henses til denne bestemmelses formål om at værne de af bestemmelsen omfattede personer, der handler i offentlig tjeneste, mod vold og trusler om vold. I den forbindelse må der, ud fra omgængelsessynspunkter, tages højde for, at det ikke i sig selv kan føre til frifindelse, at den tiltalte har valgt at formulere sig bevidst tvetydigt, hvis alle øvrige elementer i sagen i øvrigt peger i retningen af, at der er tale om en trussel.

Den tiltaltes subjektive opfattelse af en muligt tvetydig ytring må i øvrigt efter omstændighederne inddrages, når det skal fastlægges, om ytringen objektivt er en strafbar trussel. Hvis ytringen er egnet til at blive forstået på denne måde, og den tiltalte har erkendt, at det også var hensigten, at den skulle forstås på denne måde, vil man således næppe kunne forestille sig, at domstolene i et sådant tilfælde vil frifinde, fordi ytringens indhold objektivt og isoleret set kan forekomme tvetydigt.

Trusler, omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, er ikke beskyttet af ytringsfriheden, som været ved Grundlovens § 77 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 10. Men i tilfælde, hvor en ytring er tvetydig, må disse grundrettigheder inddrages i vurderingen af, om ytringen objektivt kan anses for en strafbar trussel, omfattet af straffelovens § 119, stk. 1.

Hvis en ytring, der fremsættes som led i den offentlige debat, f.eks. under en i øvrigt lovlig demonstration, objektivt er en åbenbar og utvetydig trussel omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, er ytringen strafbar efter denne bestemmelse, men hvis ytringen, der fremsættes under sådanne omstændigheder derimod er tvetydig, må hensynet ikke blot til ytringsfriheden, men også til forsamlingsfriheden, som været ved Grundlovens § 79 og Den Europæiske Menneskerettighedskonventions artikel 11, inddrages i vurderingen af, om ytringen objektivt kan anses for en strafbar trussel, omfattet af straffelovens § 119, stk. 1.

Der må således i sådanne tilfælde i relevant omfang tages højde for bl.a. den fortolkning af artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, som er fastlagt af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol.

Af Den Europæiske Menneskerettighedsdomstols praksis på området fremgår, at domstolen påser, at de nationale myndigheder, herunder de nationale domstole, i forbindelse med indgreb i eller begrænsninger af ytringsfriheden i øvrigt, anvender konventionens artikel 10, stk. 2, korrekt, og dermed, at de indgreb, der foretages, er proportionale og nødvendige i et demokratisk samfund af hensyn til de interesser, der er opregnet i bestemmelsen, herunder hensynet til kriminalitetsbekæmpelse og hensynet til andres rettigheder (jf. herved bl.a. præmisserne 58-62 i dommen af 6. april 2006 i sagen *Malisiewicz-Gasior mod Polen*).

Om selve indholdet af beskyttelsen af ytringsfriheden efter konventionens artikel 10 har Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol gentagne gange fastslået, at bestemmelsen ikke blot finder anvendelse på *"information" or "ideas" that are favourably recieved or regarded as inoffensive or as a matter of indifference, but also to those that offend, shock or disturb the State or any sector of the population*" (jf. herved bl.a. præmis 49 i dommen af 7. december 1976 i sagen *Handyside mod UK*, og præmis 56 i dommen af 6. april 2006 i sagen *Malisiewicz-Gasior mod Polen*).

Domstolen har endvidere, bl.a. i præmis 60 i dommen af 16. marts 2000 i sagen *Gündem mod Tyrkiet*, fastslået, at *"the dominant position enjoyed by the State authorities makes it necessary for them to display restraint in resorting to criminal proceedings. The authorities of a democratic State must tolerate criticism, even if it may be regarded as provocative or insulting."*

Herudover har domstolen, bl.a. i præmis 57 i dommen af 6. april 2006 i sagen *Malisiewicz-Gasior mod Polen*, fastslået, at *"There is little scope under Article 10 § 2 of the Convention for restrictions on political speech or on debate on questions of public interest."*

Det fremgår endvidere af domstolens praksis, at den ved udøvelsen af sin kontrolfunktion i forhold til bl.a. de nationale domstole foretager bedømmelsen af, om et konkret indgreb i ytringsfriheden er foreneligt med artikel 10, stk. 2, *"in the light of the case as a whole, including the statements concerned, the context in which they were made and also the particular circumstances of those involved"* (jf. herved bl.a. præmisserne 59 og 62 i dommen af 6. april 2006 i sagen *Malisiewicz-Gasior mod Polen*).

Ved vurderingen af, om en ytring f.eks. er en opfordring til voldshandlinger, vil domstolen således heller ikke se alene på det anvendte ordvalg, men også på den sammenhæng, i hvilken ytringen fremkommer (jf. herved bl.a. præmisserne 60-62 i dommen af 8. juli 1999 i sagen *Sürek mod Tyrkiet*, hvor domstolen efter en samlet vurdering fastslog, at de omhandlede ytringer var *"hate speech"* og *"glorification of violence"*, hvorfor det var berettiget at straffe fremsættelsen af ytringerne med bøde, og jf. også præmis 51 i dommen af 4. december 2003 i sagen *Gündüz mod Tyrkiet*, hvor domstolen efter en helt konkret vurdering kom til det modsatte resultat i en sag om ytringer, der forsvarede sharia, men ikke opfordrede til vold for at få etableret sharia, og jf. endvidere præmisserne 204-208 i dommen af 15. oktober 2015 i sagen *Perincek mod Schweiz*, hvor domstolen opsummerer sin egen praksis om ytringer, der påstås at udgøre en opfordring til eller retfærdiggørelse af vold, og konkluderer, at det i samtlige disse sager var *"the interplay between the various factors rather than any one of them taken in isolation that determined the outcome of the case. The Court's approach to that type of case can thus be described as highly context-specific"*).

Domstolen har desuden i præmis 44 i dommen af 5. juli 2016 i sagen Ziembinski mod Polen, fastslået, at de nationale domstole efter omstændighederne må foretage en samlet bedømmelse, hvor der tages højde for, hvis der ved de omhandlede ytringer anvendes satire, ironi eller sarkasme, og at en vis grad af overdrivelse, provokation og umådeholdenhed i den forbindelse kan være tilladeligt.

Ved udøvelsen af sine kontrolbeføjelser vil Den Europæiske Menneskerettighedsdomstol i øvrigt også foretage en vurdering af, om de nationale myndigheders afgørelser er grundet på en *acceptabel bedømmelse af de relevante faktiske omstændigheder* (jf. herved bl.a. præmis 59 i dommen af 6. april 2006 i sagen Malisiewicz-Gasior mod Polen).

Om indholdet af ytringen i denne sag og nødvendigheden af at foretage en samlet vurdering heraf

For så vidt angår ytringen i denne sag bemærker retten, at ytringen for det første består af den i anklageskriftet gengivne samlede ordlyd af det skilt, der hang om den omhandlede dukke, der skulle forestille statsminister Mette Frederiksen, og for det andet af den omstændighed, at dukken blev fastspændt oppe i en lygtepæl, og for det tredje, at der efterfølgende blev sat ild til dukken.

Som følge af rettens kendelse af 6. september 2022 er ildspåsættelsen imidlertid ikke en del af den samlede ytring, som retten skal tage stilling til i sagen.

For så vidt angår den omstændighed, at dukken blev fastspændt oppe i en lygtepæl, bemærker retten, at det ikke på baggrund af de fremlagte fotos eller forklaringerne i sagen kan lægges til grund, at fastspændingen var udført på en sådan måde, at den skulle illustrere en hængning.

Herefter er det alene ordlyden af skiltet på dukken, sammenholdt med de øvrige omstændigheder, hvorunder skiltet blev offentliggjort, og den kontekst, hvori ytringen i øvrigt må forstås, der kan indgå i bedømmelsen af, hvorvidt der er tale om en ytring, hvorved gerningsindholdet i straffelovens § 119, stk. 1, objektivt er realiseret.

At der ved denne bedømmelse er behov for en samlet vurdering og fortolkning af ytringen følger af, at de tiltalte har nægtet, at der er tale om en trussel, og at den del af ytringen på skiltet, der isoleret set kan opfattes som en trussel, er sætningen ”HUN MÅ OG SKAL AFLIVES!”, der imidlertid efter sin ordlyd – og taget bogstaveligt – ikke er nogen trussel, men derimod et postulat om en angivelig nødvendighed.

Da ordet ”aflives” endvidere sædvanligvis ikke bruges om mennesker, men om dyr, herunder f.eks. også af statsministeren på pressemødet den 4. november 2020, hvorved regeringens beslutning om aflivning af de resterende mink i Danmark blev offentliggjort, og da tiltalte A har afvist, at sætningen var en trussel mod statsministeren, og da han har forklaret, at han netop ønskede at lave et ordspil bl.a. til den politiske beslutning om nødvendigheden af at aflive minkene, kan det ikke uden videre, alene på baggrund af sætningens ordlyd og A’s forklaring, lægges til grund, at der objektivt er tale om en trussel omfattet af straffelovens § 119, stk. 1.

Når sætningen ses i sammenhæng med de øvrige, forudgående sætninger på skiltet – ”Vores FÆLLES indsats er helt afgørende”, ”vi MÅ og SKAL bekæmpe VIRUSSEN”, og ”Vi får brug for SAMFUNDSSIND” – kan der således ikke uden videre ses bort fra den mulige forståelse af den samlede ytring, at der er tale om et politisk budskab om, at det er lige så bydende nødvendigt at få fjernet statsministeren fra posten, som det er at få aflivet minkene, og at der dermed er tale om en opfordring

til at stå sammen og sørge for, at den førte politik kommer til at koste statsministeren hendes politiske liv.

At ytringen ikke uden videre kan tages bogstaveligt, og i stedet må underkastes en nærmere fortolkning, ses da også af, at anklagemyndigheden har frafaldet den oprindelige sigtelse i sagen for overtrædelse af bestemmelser i straffelovens 13. kapitel om forbrydelser mod statsforfatningen og de øverste statsmyndigheder, terrorisme m.v.

Imidlertid må ytringen – hvis den tages bogstaveligt – snarere end en trussel, opfattes som en opfordring til at slå statsminister Mette Frederiksen ihjel. At ytringen for så vidt kan forstås som en sådan opfordring, understøttes således af, at konklusionen om, at ”HUN MÅ OG SKAL AFLIVES!”, som ovenfor anført kommer efter budskaberne om, at ”Vores FÆLLES indsats er helt afgørende”, og at ”vi MÅ og SKAL bekæmpe VIRUSSEN”, og at ”Vi får brug for SAMFUNDSSIND”.

Anklagemyndigheden har imidlertid heller ikke rejst tiltale efter andre bestemmelser i straffeloven i overensstemmelse med en sådan bogstavelig forståelse af den samlede ytring.

Der er herefter tale om en under de foreliggende omstændigheder tvetydig ytring, der indebærer, at der skal foretages en konkret og samlet vurdering af, om ytringen objektivt er omfattet af straffelovens § 119, stk. 1.

Vurderingen af om ytringen objektivt er omfattet af straffelovens § 119, stk. 1

Som ovenfor nævnt har A forklaret, at han med skiltet ønskede at lave et ordspil på udtalelser, som statsminister Mette Frederiksen selv var fremkommet med i forbindelse med håndteringen af corona-krisen.

For så vidt angår den første sætning på skiltet, ”Vores FÆLLES indsats er helt afgørende”, bemærker retten, at det af transskriptionen af statsminister Mette Frederiksens pressemøde den 30. marts 2020 og af videoen af pressemødet, der er tilgængelig på <https://www.regeringen.dk/nyheder/2020/statsministeren-vores-faelles-indsats-er-helt-afgoerende/>, fremgår, at statsminister Mette Frederiksen udtalte bl.a. netop ordene ”vores fælles indsats er helt afgørende” på dette pressemøde.

For så vidt angår den tredje sætning på skiltet, ”Vi får brug for SAMFUNDSSIND”, bemærker retten, at det af transskriptionen af statsminister Mette Frederiksens pressemøde den 11. marts 2020 og videoen af pressemødet, der er tilgængelig på <https://www.regeringen.dk/nyheder/2020/statsminister-mette-frederiksens-indledning-paa-pressemoeede-i-statsministeriet-om-corona-virus-den-11-marts-2020/> fremgår, at statsminister Mette Frederiksen på dette pressemøde udtalte bl.a. netop ordene ”vi får brug for samfundssind”.

For så vidt angår den fjerde og sidste sætning på skiltet, ”HUN MÅ OG SKAL AFLIVES!”, bemærker retten, at det af transskriptionen af statsminister Mette Frederiksens pressemøde den 4. november 2020, der er tilgængelig på <https://www.stm.dk/presse/pressemoeedearkiv/pressemoeede-den-4-november-2020/>, fremgår, at statsminister Mette Frederiksen på dette pressemøde udtalte bl.a.:

”For det første er det nødvendigt at aflive alle mink i Danmark”,

og:

”Altså, for det første, så må minkbestanden aflives”,

og:

”Jeg bliver også nødt til at sige, som, som det også har været sagt fra Statens Serum Institut tidligere, at den risikovurdering, der ligger til grund for den her beslutning, kan i vores øjne ikke forhandles eller diskuteres, når der er så stor en risiko forbundet med at fortsætte en minkproduktion, og det handler om den fremtidige værdi og potentielle værdi af en vaccine, så er vi nødsaget til at træffe den her beslutning. Og, og, og den, den konklusion lader sig ikke forhandle. Det er vores, det er vores meget klare overbevisning.”

Det kan herefter lægges til grund, at de pågældende sætninger på skiltet spiller direkte på udtalelser, som statsministeren er fremkommet med i opfordringer og orienteringer til befolkningen i forbindelse med håndteringen af corona-krisen, herunder om den tvingende nødvendighed af at aflive minkene.

At der således er tale om et ordspil, bygget over statsministerens egne politiske tilkendegivelser og konkrete citater, således som A også har forklaret, udelukker ikke i sig selv – men taler dog imod – at der med den samlede ordlyd af skiltet objektivt er tale om en trussel omfattet af straffelovens § 119, stk. 1.

Det må i den forbindelse også indgå i vurderingen, at der er tale om citater og politiske budskaber fra statsministeren, der må anses for velkendte, især på det tidspunkt, hvor dukken og skiltet blev præsenteret for offentligheden under demonstrationen den 23. januar 2021. Den samlede ytring på skiltet lod sig således også forstå i dette lys, og dermed i en overført betydning, af dem, der læste skiltet på daværende tidspunkt.

Arrangørerne af den pågældende demonstration den 23. januar 2021 havde i øvrigt angiveligt i indkaldelser til demonstrationen betonet, at denne skulle være fredelig. Politikommissær L, der var indsatsleder under demonstrationen, har desuden forklaret, at anmelderen af demonstrationen havde tilkendegivet, at man ville forsøge at afvikle demonstrationen så fredeligt som muligt.

Efter de tiltaltes egne forklaringer og politikvidnernes forklaringer, sammenholdt med den øvrige bevisførelse i sagen, må det endvidere lægges til grund, at deltagerne i den i udgangspunktet lovlige demonstration, udgjorde et – i hvert fald i forhold til alder og køn – bredere udsnit af befolkningen. Politikommissær L har bl.a. forklaret, der var tale om ”en blandet skare”, herunder ”almindelige mennesker, også med børn”. Det kan således ikke lægges til grund, at der var tale om en demonstration, der udelukkende bestod af uromagere eller voldsparate personer.

Det kan endvidere ikke på baggrund af de afgivne forklaringer, dokumenterede fotos og øvrige oplysninger i sagen lægges til grund, at demonstrationen havde udviklet sig til uro eller vold på det tidspunkt, hvor dukken blev fastspændt til lygtepælen på Julius Thomsens Plads. Det bemærkes herved, at politikommissær L har forklaret, at der gik noget tid fra, at han fik meldingen om ”ild” i det, der viste sig at være den omhandlede dukke, og til de måtte opløse demonstrationen.

Ingen af de tiltalte er tidligere straffet af relevans for denne sag. De tiltalte har forklaret, at de ikke er medlemmer af ”Men in Black”, og ved politiets ransagninger af deres hjem, mobiltelefoner, iPads og computere, er der ikke tilvejebragt oplysninger, der viser, at de tiltalte i øvrigt skulle have et tilhørsforhold til voldsparate personer, eller at de selv har ønsket at støtte op om voldelige protester mod statsministeren og corona-restriktionerne.

Der er heller ikke andre oplysninger i sagen, der indikerer, at de tiltalte reelt har haft til hensigt at fremsætte en ytring, der kunne forstås som en dødstrussel, og at de med henblik på at slippe afsted med en sådan trussel bevidst har valgt at formulere sig tvetydigt. Derimod viser Whatsapp-beskeden, ”Den skal hænges i en galje på statuen”, fra den 10. januar 2021 fra tiltalte B til A, sammenholdt med deres forklaringer herom og det efterfølgende faktiske hændelsesforløb, at disse to tiltalte afstod fra at realisere en idé om at producere eller anskaffe sig en egentlig galge og hænge dukken i en sådan fra en statue.

Som anført ovenfor indebærer bl.a. artikel 10 i Den Europæiske Menneskerettighedskonvention, at der må udvises en vis tilbageholdenhed med i en demokratisk retsstat at fastslå, at netop ytringer, fremsat under en i øvrigt lovlig demonstration, der sigter på kritik af en regerings magtudøvelse, og herunder dens indgreb i borgernes frihedsrettigheder under en særdeles omfattende samfundsmæssig krise, er straffbare, medmindre der er en høj grad af sikkerhed for, at ytringerne ikke med rimelighed kan forstås som noget andet end trusler eller opfordringer til vold.

Idet ytringen i denne sag er fremsat under anvendelse af den omhandlede dukke og det omhandlede skilt under netop sådan en demonstration, hvor statsministeren ikke var til stede, er ytringen i øvrigt alene rettet middelbart mod statsminister Mette Frederiksen. Også derved adskiller den sig fra andre tilfælde i retspraksis, hvor der er lagt vægt på, at de omhandlede ytringer er fremsat direkte enten mundtligt eller skriftligt, f.eks. ved brev, e-mail, eller opslag på en profil på sociale medier over for den, som ytringen er rettet mod, jf. herved f.eks. dommene gengivet i TfK 2019.453 V og TfK 2020.464 Ø.

Efter en samlet vurdering af indholdet af ytringen i denne sag, fremsættelsesmåden og konteksten, hvori ytringen indgik, og herunder de nærmere omstændigheder, hvorunder ytringen blev fremsat, finder retten herefter ikke, at der er tale om en ytring, der objektivt er en trussel omfattet af straffelovens § 119, stk. 1, hvorfor alle tre tiltalte allerede af denne grund frifindes.

Retten finder anledning til at fremhæve, at det således ikke følger af rettens vurdering, at det under andre omstændigheder, herunder på nuværende tidspunkt, nødvendigvis vil være lovligt at ytre ”Hun må og skal aflives” om statsminister Mette Frederiksen.

Retten finder i øvrigt anledning til at bemærke, at de tiltalte blev sigtet for forholdet den 24. januar 2021, og at anklageskriftet i sagen er fra den 30. august 2021. Sagen kan herefter, og efter sin karakter, ikke siges at være behandlet inden for rimelig tid.

Thi kendes for ret:

De tiltalte, A, B og C, frifindes.

Statskassen skal betale sagens omkostninger.